

Forskning och forskarutbildning av utbildningsvetenskaplig relevans vid Uppsala universitet Inventering 2013

Redovisning av ett uppdrag från Fakulteten för utbildningsvetenskaper, Uppsala universitet

20 oktober 2014

Ida LIDEGREN, Mikael BÖRJESSON, Germund LARSSON & Donald BROADY

Forskningsgruppen för utbildnings- och kultursociologi (SEC), Uppsala universitet

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Inledning.....	5
Definition och avgränsningar.....	5
Material och arbetsgång.....	5
Externfinansierade projekt.....	9
Finansiärer och bidragstyper.....	9
Fördelning mellan institutioner och fakulteter.....	10
Fördelning mellan ämnen.....	12
Enskilda forskare.....	13
Avhandlingar.....	15
Total volym.....	15
Fördelning mellan institutioner och fakulteter.....	16
Fördelning mellan forskarutbildningsämnen.....	19
Relationen mellan fakultetsfinansierad och externfinansierad forskning.....	23
Jämförelse med tidigare kartläggningar, konklusion.....	25
Referenser.....	27
Appendix.....	28

Sammanfattning

Denna rapport om utbildningsvetenskaplig forskning vid Uppsala universitet ska läsas i förlängningen av de tidigare inventeringarna 2003 och 2009. Det som tillkommit är ytterligare och mer aktuell information om dels externfinansierade projekt och dels avhandlingar. Liksom tidigare har avgränsningen av materialet väglett av definitionen att utbildningsvetenskaplig forskning handlar om bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande.

De externfinansierade projekten har identifierats primärt med hjälp av Uppsala universitets kontrakt databas (med det innehåll som där fanns i februari 2013) jämte forskningsfinansiärernas databaser. Avhandlingarna har letats fram genom sökningar i den nationella databasen SwePub och Uppsala universitets DiVA.

De forskningsbidrag som fyllde våra kriterier – medel avsedda för vetenskaplig forskning, uppgående till minst 500 000 kronor totalt per projekt – är 65 till antalet. Summan av dessa bidrag är 247 miljoner kronor, varav 91 procent kom från Vetenskapsrådet och 83 procent från dess utbildningsvetenskapliga kommitté. Beroendet av en enda finansiär är således påtagligt.

De 65 forskningsbidragen är fördelade på 16 institutioner, 1 centrum och 1 enhet vid fem olika fakulteter. Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier har den i särklass största volymen, 36 bidrag och 140 miljoner kronor, vilket motsvarar 55 procent av antalet bidrag och 57 procent av bidragsmedlen. Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier uppvisar också störst spridning på olika bidragstyper, från projekt och nätverk över forskarskolor till foass- och postdok-bidrag. Näst största institution sett till antal bidrag är Historiska institutionen med 6 bidrag.

Bland fakulteterna dominerar Fakulteten för utbildningsvetenskaper med 37 bidrag, motsvarande 145 miljoner kronor, följd av Samhällsvetenskapliga fakulteten med 15 bidrag, 53 miljoner, och Historisk-filosofiska fakulteten med 8 bidrag, 26 miljoner.

Ämnena didaktik, naturvetenskaplig didaktik, pedagogik och utbildningssociologi svarar för merparten av den externfinansierade forskningen. Mätt i andel bidrag når dessa ämnen tillsammans 62 procent (40 bidrag), motsvarande 64 procent (159 miljoner kronor). Mest externa medel har tilldelats ämnena didaktik, 13 bidrag, 64 miljoner, och utbildningssociologi, 14 bidrag, 55 miljoner. Därefter följer pedagogik med 9 bidrag, 20 miljoner, naturvetenskapens didaktik med 4 bidrag, 19 miljoner, samt statsvetenskap med 4 bidrag, 16 miljoner.

I denna inventering har avhandlingsproduktionen använts som ett grovt mått på den fakultetsfinansierade utbildningsvetenskapliga forskningens omfattning. Under perioden 1990–2013 lades 186 utbildningsvetenskapligt orienterade avhandlingar fram, tämligen ojämnt fördelade över åren. Under 1990-talet kom 4–5 avhandlingar per år. Topppnoteringen 21 avhandlingar nåddes år 2006. Under 00-talet har antalet sjunkit.

Hälften av avhandlingarna, 92 stycken, har lagts fram vid Fakulteten för utbildningsvetenskaper eller dess föregångare. Därefter följer Samhällsvetenskaplig fakultet, 38 avhandlingar, 20 procent, Historisk-filosofisk fakultet, 20 avhandlingar, 11 procent, Språkvetenskaplig fakultet, 17 avhandlingar, 9 procent, samt Teknisk-naturvetenskaplig fakultet, 13 avhandlingar, 7 procent.

Från fakulteterna för medicin, juridik och teologi har endast någon enstaka avhandling kommit. Fördelningen av avhandlingar är således spegelvänd mot fakulteternas anciennitet. Fåtaliga utbildningsvetenskapligt orienterade avhandlingar från de äldsta fakulteterna, i särklass flest från den yngsta.

De totalt 186 avhandlingar är fördelade på 27 institutioner (enligt dagens institutionsindelning), varav Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier (och dess föregångare) står för hälften.

Bland forskarutbildningsämnena toppar pedagogikämnet listan med 66 avhandlingar, eller 36 procent, följt av didaktik med 21 avhandlingar. Därefter följer nationalekonomi och nordiska språk med vardera 11 avhandlingar och historia och psykologi med vardera 8 avhandlingar.

En jämförelse mellan fakultetsfinansierad (med avhandlingsproduktion som mått) och externfinansierad utbildningsvetenskaplig forskning visar att obalansen är störst inom Fakulteten för utbildningsvetenskaper där den externfinansierade forskningen dominerar stort. Inom Historisk-filosofisk fakultet och Språkvetenskaplig fakulteten är förhållandet det omvända. Vid de övriga fakulteterna är balansen mer jämn.

Av motsvarande jämförelse mellan forskarutbildningsämnen framgår att de tre kvantitativt mest framträdande ämnena inom utbildningsvetenskapen vid universitetet har helt olika profiler. Pedagogikämnet uppvisar en tydlig dominans av fakultetsfinansierad forskning med en i förhållande därtill blygsam andel externfinansierad dylik. Inom didaktiken är förhållandet det motsatta, där dominerar den externfinansierade forskningen. Så även, och i ännu mycket högre grad, inom utbildningssociologin. En delförklaring till dessa skillnader är att de tre ämnena har funnits under olika lång tid. Didaktik och utbildningssociologi blev forskarutbildningsämnen först år 2006 medan pedagogik har funnits sedan lång tid tillbaka.

Ett resultat av denna inventering av utbildningsvetenskaplig forskning vid Uppsala universitet är följande. Den breddning till fler fakulteter och fler forskningsämnen som manifesterades under senare hälften av 1990-talet synes ha vänt i motsatt riktning. Utbildningsvetenskapliga kommittén har intagit en än mer dominant position som finansiär, och en större andel av forskningen är förlagd till Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier.

Inledning

Med denna rapport fortsätter vi den kartläggning av utbildningsvetenskaplig forskning vid Uppsala universitet som tidigare resulterat i inventeringar år 2003 och år 2009.¹ Dessutom har vi i några olika omgångar på Vetenskapsrådets uppdrag inventerat utbildningsvetenskaplig forskning i hela riket.² Det som tillfogats i föreliggande rapport är information om de senaste årens externfinansierade forskningsprojekt vid Uppsala universitet, alla projekt som var aktiva år 2013,³ samt en kartläggning av relevanta avhandlingar under en längre period, 1990–2013.

Definition och avgränsningar

Med utbildningsvetenskaplig forskning avser vi här, liksom i tidigare inventeringar, vetenskaplig forskning som handlar om bildning, utbildning, undervisning, fostran och lärande.

Denna definition innebär att utbildningsvetenskapen inte är förbehållen vissa ämnen eller institutioner utan en samlingsbenämning för forskning som kan försiggå inom många discipliner.

Definitionen innebär också att utbildningsvetenskapen inte tillskrivs någon fast kärna.

”Den är inte som ett plommon utan snarare (för att använda en bild som UVKs tidigare huvudsekreterare Elisabet Nihlfors hittat på) som ett granatäpple. Psykologiska studier av barns lärande i matematik är varken mer eller mindre utbildningsvetenskapliga än historievetenskapliga undersökningar av imamskolornas utbredning i Afrika. Inte heller tillåter definitionen att man pekar ut särskilda åldersgrupper bland dem som undersöks som mer relevanta än andra: åttaåringen i årskurs 2 är inte ett mer självklart forskningsobjekt än tjugoåringen på högskolan eller femtioåringen som går kurser på sin arbetsplats.”⁴

Liksom tidigare har vi enbart beaktat vetenskaplig forskning. Det innebär att vi utelämnar verksamheter som utvärdering, uppföljning, verksamhetsutveckling, personalfortbildning och olika slag av uppdrag för departement, verk, myndigheter eller organisationer.⁵

Detta är vad som nedan avses med utbildningsvetenskaplig forskning. När vi här och i andra sammanhang skriver om ”utbildningsvetenskapligt relevant” eller ”utbildningsvetenskapligt orienterad” eller ”utbildningsvetenskapligt inriktad” forskning är det bara språkliga variationer. Betydelsen är densamma.

Material och arbetsgång

Två slag av material ligger till grund för denna inventering, externfinansierade forskningsprojekt och doktorsavhandlingar.

¹ Lidegran & Broady (2003); Lidegran & Broady (2009).

² Broady, Börjesson, Dalberg, Krih & Lidegran (2011); Börjesson & Broady (2011); Börjesson, Broady, Dalberg & Krih (2012).

³ Det handlar alltså om alla projekt som var aktiva år 2013, detta oavsett när de startade (ett fåtal projekt saknar startår, ett började år 2007, fyra började år 2008 och fem år 2009).

⁴ Broady, Börjesson, Dalberg, Krih & Lidegran (2011), s. 12.

⁵ För ytterligare överväganden om avgränsningen av utbildningsvetenskaplig forskning, se Broady, Börjesson, Dalberg, Krih & Lidegran (2011), s. 13-15.

De utbildningsvetenskapligt orienterade externfinansierade forskningsprojekten har vi identifierat med hjälp av en databas som inte var tillgänglig vid tidigare inventeringar, nämligen Uppsala universitets så kallade kontrakt-databas. Den är egentligen avsedd för administrativa ändamål, som stöd i hanteringen av universitetets kontrakt rörande externa bidrag och uppdrag, och har använts fullt ut i universitetets verksamhet sedan januari 2010.

Vårt syfte har varit att för det första skilja ut kontrakt rörande projekt som dels är vetenskapliga och dels av tillräcklig omfattning, för det andra bland dessa identifiera dem som kan klassificeras som utbildningsvetenskapliga. På så vis erhåller vi en samlad överblick över externt finansierad utbildningsvetenskaplig forskning vid Uppsala universitet. På basis av en utsökning den 25 februari år 2013 skapades en ny databas med relevanta uppgifter om samtliga de 7 283 projekt som vid den tidpunkten fanns med i kontrakt-databasen. Vid en första gallring avlägsnade vi alla projekt vilkas totalbidrag understeg 500 000 kronor, varefter 2 837 projekt återstod. Skälet till denna gräns är inte bara att mindre projekt kan förväntas ha mindre räckvidd och betydelse i olika avseenden. De är dessutom ofta mer ofullständigt dokumenterade och erbjuder därför sämre underlag för analyser. Nästa steg var en manuell genomgång av de återstående projekttitlarna, där de projekt som uppenbart inte hade något med utbildningsvetenskap att göra plockades bort. Dessutom exkluderades externa medel som inte primärt är kopplade till vetenskaplig forskning, vilket i huvudsak skedde genom att vi sorterade bort bidrag från finansörer – framför allt Skolverket men även exempelvis Svenska institutet, Internationella programkontoret, utbildningsministerier i andra länder – som har andra uppdrag än att finansiera vetenskaplig forskning. Därefter kompletterades kontrakt-databasens data med uppgifter från Vetenskapsrådet senaste bidragsbeslut (2013) varigenom ytterligare 6 projekt adderades. Sammantaget består vår databas av 65 externfinansierade utbildningsvetenskapliga forskningsbidrag.

Existensen av Uppsala universitets kontrakt-databas har öppnat nya möjligheter som en utbildningssociolog är tacksam för – framför allt eftersom den ger en samlad överblick över den externfinansierade forskningen vid universitetet. När vi tidigare varit hänvisade till detektivarbete hos finansörerna och vid de enskilda institutionerna missade vi förmodligen ett och annat. Samtidigt har kontrakt-databasen sina begränsningar. Det inskannade materialet är ofta fragmentariskt och knapphändigt. Inte sällan behövs kompletterade information för att avgöra vilket forskningsområde ett projekt tillhör. För de 65 projekten i vår egen slutliga databas har vi hämtat ytterligare upplysningar via forskningsfinansierarnas databaser. Av särskild vikt har varit att särskilja de medel som har Uppsala universitet som huvudman och de medel som har andra lärosäten som huvudman, en uppgift som saknas i kontrakt-databasen. I somliga fall innehåller kontrakt-databasen ingen information alls om projektens inriktning, varför risken finns att relevanta projekt inte kommit med i denna inventering.

Så till vår andra materialkategori, doktorsavhandlingarna. Att vi valt just avhandlingar beror förstås på att de ger viktiga besked om förekommande forskningsinriktningar men det finns också bekvämlighetsskäl. Att skilja ut exempelvis utbildningsvetenskapligt relevanta tidskriftsartiklar är betydligt svårare. Existerande publikationsdatabaser eller bibliografiska förteckningar med anspråk på att täcka utbildningsvetenskaplig litteratur brukar vara upplagda så att, låt säga, en artikel om barns lärande har betydligt större chans att komma med ifall den förekommit i någon Journal of ett eller annat slags Education än om den publicerats i en

biomedicinsk eller antropologisk tidskrift. De administrativa indelningarna mellan ämnen, institutioner och fakulteter liksom de gängse klassificeringssystemen döljer de ur forskningspraktikens synvinkel väsentligare förhållanden som har med forskningsobjekt och forskningstraditioner att göra.⁶

Avhandlingarna har samlats in genom sökningar i den nationella databasen SwePub. Med ledning av avhandlingstitel och abstract har vi bedömt om avhandlingen ska klassificeras som utbildningsvetenskaplig eller ej. Resultatet blev att 125 utbildningsvetenskapliga avhandlingar producerades vid Uppsala universitet under perioden 1990–2012.

Denna avhandlingsproduktion erbjuder en utgångspunkt för att analysera hur den fakultetsfinansierade utbildningsvetenskapliga forskningen vid Uppsala universitet är fördelad, och att jämföra med den fördelning av externa forskningsbidrag som vi kommer åt med hjälp av kontrakt databasen och forskningsfinansiärernas databaser. Dock finns uppenbara tänkbara felkällor. Vi är medvetna om att vissa avhandlingar finansierats med externa medel, vilket vi dock inte haft tid att reda ut närmare. Vidare inrymmer anslagsbaserad (det vill säga så kallad fakultetsfinansierad) forskning även lärares forskning inom ramen för sina anställningar men det vore ogörligt att reda ut i vilken utsträckning lärarna vid universitetets olika institutioner ägnar sin fritt disponibla forskningstid åt något som kan kallas utbildningsvetenskap.⁷ Eftersom den övervägande delen av avhandlingsproduktionen är fakultetsfinansierad kan denna ändå tills vidare tjäna som ett grovt mått.

---

⁶ Broady, Börjesson, Dalberg, Krih & Lidegran (2011), s. 14.

⁷ Ett försök till detaljerad kartläggning av de utbildningsvetenskapliga inslagen i forskningen vid olika institutioner redovisades i Lidegran & Broady (2009) och framför allt i samband med kartläggnings- och informationsverksamheter inom Kollegiet för utbildningsvetenskaplig forskning vid Uppsala universitet, som existerade 2004–2011, se <http://www.skeptron.uu.se/broady/uv/arkiv-kuv.htm>.

Externfinansierade projekt

Finansiärer och bidragstyper

Som nämnts inrymmer vår databas sammanlagt 65 utbildningsvetenskapligt orienterade forskningsprojekt som fyller kriterierna att det externa bidraget ska uppgå till totalt minst 500 000 kronor och att det ska röra sig om vetenskaplig forskning. Vad gäller tidpunkten var projekten pågående när databasen skapades i februari 2013. De kan alltså ha startat några år tidigare.

De 65 projekten tar totalt emot 247 miljoner kronor. Av dessa kommer merparten från Vetenskapsrådet, 56 bidrag och 224 miljoner, där i sin tur den utbildningsvetenskapliga kommittén svarar för 48 bidrag och 206 miljoner. Det innebär att Vetenskapsrådet svarar för 91 procent av alla bidragsmedlen och den utbildningsvetenskapliga kommittén för 83 procent. Vid sidan av utbildningsvetenskapliga kommittén är finansiärerna Vetenskapsrådets humanistisk-samhällsvetenskapliga ämnesråd (6 bidrag), Riksbankens jubileumsfond (3) samt FAS och FORMAS (vardera 1). Således är den utbildningsvetenskapliga forskningen vid Uppsala universitet särdeles beroende av bidragen från en enda finansiär, Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté.

Tabell 1. Externa medel till utbildningsvetenskaplig forskning vid Uppsala universitet efter finansiär.

Finansiär	Anta 1	Totalsumma	Medel	Andel av antalet projekt	Andel av total- summa
FAS	1	500 000	500 000	1,5	0,2
FORMAS	1	3 916 000	3 916 000	1,5	1,6
RJ	3	5 874 000	1 958 000	4,6	2,4
VR	1	2 462 500	2 462 500	1,5	1,0
VR-G	1	540 000	540 000	1,5	0,2
VR-HS	6	15 000 138	2 500 023	9,2	6,1
VR-U	48	206 031 935	4 292 332	73,8	83,4
VR-Totalt	56	224 034 573	4 000 617	86,2	90,7
Wallenberg	1	1 700 000	1 700 000	1,5	0,7
EU	1	1 874 692	1 874 692	1,5	0,8
NordForsk	2	9 179 830	4 589 915	3,1	3,7
Totalt	65	247 079 095	3 801 217	100,0	100,0

Man brukar skilja mellan olika bidragstyper såsom forskningsprojekt, program (mer omfattande och långsiktiga än projekt), forskarskolor, forskarassistentanställningar, postdok-projekt, forskarnätverk med mera. De 247 miljoner kronor som Uppsala universitet mottog för utbildningsvetenskapligt orienterad forskning gick i huvudsak till projekt och forskarskolor. Projekten är 46 till antalet och erhåller tillsammans 192 miljoner, eller 78 procent av de 247 miljonerna. Forskarskolorna är 6 och får 30 miljoner, eller 12 procent. 5 bidrag gäller forskarassistentanställning och 2 bidrag postdok i Sverige – till dessa två typer av tjänsterelaterade bidrag går 19 miljoner, 8 procent av alla medel. Bland övriga bidragsformer finner vi 1 program (Uppsala är medsökande och erhåller 1,8 miljoner), 1 pilotprojekt samt 4 nätverk. Sammantaget representerar således projekten den helt dominerande bidragsformen, vilket inte är konstigt då

denna bidragsform är den vanligaste. Uppsala universitet ingår i förhållandevis många forskarskolor, som tillsammans tar emot en åttondel av alla bidragen till utbildningsvetenskaplig forskning, men har inget eget större program.

Tabell 2. Externa medel till utbildningsvetenskaplig forskning vid Uppsala universitet efter typ av bidrag.

Typ av bidrag	Antal	Totalsumma	Medel	Andel av antalet projekt	Andel av totalsumma
Bidrag till anställning som postdok i Sverige	2	2 886 000	1 443 000	3,1	1,2
Forskarassistenttjänst	5	15 873 000	3 174 600	7,7	6,4
Forskaraskola	6	30 124 955	5 020 826	9,2	12,2
Nätverk	4	3 643 377	910 844	6,2	1,5
Pilotprojekt	1	500 000	500 000	1,5	0,2
Program	1	1 874 692	1 874 692	1,5	0,8
Projekt	46	192 177 071	4 177 762	70,8	77,8
Total	65	247 079 095	3 801 217	100,0	100,0

Fördelning mellan institutioner och fakulteter

De erhållna bidragen är fördelade på 16 institutioner, 1 centrum och 1 enhet vid fem olika fakulteter. Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier har den i särklass största volymen med 36 bidrag och 140 miljoner, vilket motsvarar 55 procent av antalet bidrag och 57 procent av de totala medlen. Näst största institution sett till antal bidrag är Historiska institutionen med 6 bidrag. Pengamässigt ligger sex institutioner (den företagsekonomiska, den kostvetenskapliga, den för fysik och astronomi, den historiska, den statsvetenskapliga och den teologiska) i intervallet 7 till 15 miljoner.

Tabell 3. Externa medel till utbildningsvetenskaplig forskning vid Uppsala universitet efter institution.

Institution	Antal	Totalsumma	Medel	Andel av antalet projekt	Andel av totalsumma
Teologiska institutionen	1	7 003 000	7 003 000	1,5	2,8
Engelska institutionen	1	1 680 000	1 680 000	1,5	0,7
Centrum för genusvetenskap	1	5 530 000	5 530 000	1,5	2,2
Filosofiska institutionen	1	6 428 000	6 428 000	1,5	2,6
Historiska institutionen	6	14 147 000	2 357 833	9,2	5,7
Ekonomisk-historiska institutionen	1	540 000	540 000	1,5	0,2
Företagsekonomiska institutionen	2	11 876 500	5 938 250	3,1	4,8
Institutet för bostads- och urbanforskning	1	1 089 450	1 089 450	1,5	0,4
Institutionen för kostvetenskap	1	9 200 000	9 200 000	1,5	3,7
Kulturgeografiska institutionen	1	5 375 000	5 375 000	1,5	2,2
Institutionen för informatik och media	1	1 874 692	1 874 692	1,5	0,8
Nationalekonomiska institutionen	3	7 120 335	2 373 445	4,6	2,9
Sociologiska institutionen	1	500 000	500 000	1,5	0,2
Statsvetenskapliga institutionen	4	15 680 582	3 920 146	6,2	6,3
Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier	36	139 936 536	3 887 126	55,4	56,6
Rektorsutbildningen för mellansvenska regionen	1	5 240 000	5 240 000	1,5	2,1
Institutionen för fysik o astronomi	2	8 358 000	4 179 000	3,1	3,4
Institutionen för informationsteknologi	1	5 500 000	5 500 000	1,5	2,2
Totalt	65	247 079 095	3 801 217	100,0	100,0

När institutionerna aggregeras efter fakultet toppas listan av den utbildningsvetenskapliga som har 37 bidrag, motsvarande sammanlagt 145 miljoner kronor, följd av den samhällsvetenskapliga med 15 bidrag till en total summa av 53 miljoner. Den historisk-filosofiska fakulteten har bidrag på 26 miljoner, fördelade på 8 bidrag. Därefter följer den teknisk-naturvetenskapliga fakulteten med 14 miljoner fördelade på 3 bidrag. Den teologiska och den språkvetenskapliga fakulteten har vardera 1 bidrag.

Tabell 4. Externa medel till utbildningsvetenskaplig forskning vid Uppsala universitet efter fakultet.

Fakultet	Antal	Totalsumma	Medel	Andel av antalet projekt	Andel av totalsumma
Histfil	8	26 105 000	3 263 125	12,3	10,6
Samfak	15	53 256 559	3 550 437	23,1	21,6
Språkfak	1	1 680 000	1 680 000	1,5	0,7
TekNat	3	13 858 000	4 619 333	4,6	5,6
Teologi	1	7 003 000	7 003 000	1,5	2,8
Utbvet	37	145 176 536	3 923 690	56,9	58,8
Totalt	65	247 079 095	3 801 217	100,0	100,0

Vad gäller fördelningen av bidragstyper har Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier den bredaste uppsättningen bidrag, från projekt och nätverk över forskarskolor

till foass- och postdok-bidrag. Endast egna program saknas. Övriga institutioner har inte samma bredd, naturligt nog eftersom bidragen är färre.

Tabellen kan även läsas åt andra hållet. De 46 projektbidragen är förhållandevis mer spridda än andra typer av bidrag. Nästan samtliga institutioner som har fått bidrag för utbildningsvetenskaplig forskning har medel för projekt. Två av de 6 forskarskolorna finns vid samhällsvetenskapliga institutioner; resterande 4 inom utbildningsvetenskap. Fem av 6 tjänstebidrag (forskarass och postdok) förekommer inom utbildningsvetenskaplig fakultet.

Tabell 5. Externa medel till utbildningsvetenskaplig forskning vid Uppsala universitet efter institution och typ av medel.

Institution	Postdok i Sverige	Forskar-assistent-tjänst	Forskar-skola	Nät-verk	Pilot-projekt	Prog-ram	Proj-ekt	Tot-al
Teologiska institutionen	0	0	0	0	0	0	1	1
Engelska institutionen	0	0	0	0	0	0	1	1
Centrum för genusvetenskap	0	0	0	0	0	0	1	1
Filosofiska institutionen	0	0	0	0	0	0	1	1
Historiska institutionen	1	0	0	0	0	0	5	6
Ekonomisk-historiska institutionen	0	0	0	1	0	0	0	1
Företagsekonomiska institutionen	0	0	0	0	0	0	2	2
Institutet för bostads- och urbanforskning	0	0	0	0	0	0	1	1
Institutionen för kostvetenskap	0	0	1	0	0	0	0	1
Kulturgeografiska institutionen	0	0	1	0	0	0	0	1
Institutionen för informatik och media	0	0	0	0	0	1	0	1
Nationalekonomiska institutionen	0	0	0	0	0	0	3	3
Sociologiska institutionen	0	0	0	0	1	0	0	1
Statsvetenskapliga institutionen	0	0	0	0	0	0	4	4
Inst. för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier	1	4	4	3	0	0	24	36
Rektorsutbildningen för mellansvenska regionen	0	0	0	0	0	0	1	1
Institutionen för fysik o astronomi	0	1	0	0	0	0	1	2
Institutionen för informationsteknologi	0	0	0	0	0	0	1	1
Totalt	2	5	6	4	1	1	46	65

Fördelning mellan ämnen

De mer renodlat utbildningsorienterade ämnena, didaktik, naturvetenskaplig didaktik, pedagogik och utbildningssociologi, svarar för merparten av den externa forskningen. Mätt i andel bidrag når dessa ämnen tillsammans 62 procent (40 stycken), och sett till andel av medlen 64 procent (159 miljoner). Bland dessa ämnen är didaktik, 13 bidrag och 64 miljoner, och utbildningssociologi, 14 bidrag och 55 miljoner, störst. Därefter följer pedagogik med 9 bidrag och 20 miljoner, naturvetenskaplig didaktik med 4 bidrag och 19 miljoner, samt statsvetenskap med 4 bidrag och 16 miljoner. För övriga ämnen handlar det om enstaka bidrag som omfattar allt från några miljoner upp till 12 miljoner för ämnena historia och företagsekonomi.

Tabell 6. Externa medel till utbildningsvetenskaplig forskning vid Uppsala universitet efter ämne.

Ämne	Antal	Totalsumma	Medel	Andel av antalet projekt	Andel av medel
Didaktik	13	63 956 355	4 919 720	20,0	25,9
Engelska	1	1 680 000	1 680 000	1,5	0,7
Filosofi	1	6 428 000	6 428 000	1,5	2,6
Företagsekonomi	2	11 876 500	5 938 250	3,1	4,8
Genusvetenskap	2	6 070 000	3 035 000	3,1	2,5
Hem- och konsumentkunskap	1	9 200 000	9 200 000	1,5	3,7
Historia	5	11 938 000	2 387 600	7,7	4,8
Informationsvetenskap	1	1 874 692	1 874 692	1,5	0,8
Konstvetenskap	1	2 209 000	2 209 000	1,5	0,9
Kulturgeografi	2	6 464 450	3 232 225	3,1	2,6
Nationalekonomi	3	7 120 335	2 373 445	4,6	2,9
Naturvetenskaplig didaktik	4	19 469 000	4 867 250	6,2	7,9
Pedagogik	9	20 132 554	2 236 950	13,8	8,1
Religionsvetenskap	1	7 003 000	7 003 000	1,5	2,8
Sociologi	1	500 000	500 000	1,5	0,2
Statsvetenskap	4	15 680 582	3 920 146	6,2	6,3
Utbildningssociologi	14	55 476 627	3 962 616	21,5	22,5
Totalt	65	247 079 095	3 801 217	100,0	100,0

Enskilda forskare

Sett till enskilda forskare varierar antalet bidrag från ett till fem, där 10 forskare har erhållit mer än ett bidrag (didaktikerna Caroline Liberg, Jonas Almqvist och Leif Östman, utbildningssociologerna Mikael Palme, Mikael Börjesson, Carina Carlhed och Johannes Westberg, fysikdidaktikern Cedric Linder, nationalekonomen Mikael Lindahl och pedagogen Ann-Carita Evaldsson). De tio forskare som dragit in mest externfinansierade medel under den undersökta perioden är didaktikern Caroline Liberg (19,0 miljoner), utbildningssociologen Mikael Börjesson (15,2 miljoner), utbildningssociologen Mikael Palme (14,8 miljoner), didaktikern Jonas Almqvist (10,1 miljoner), företagsekonomen Linda Wedlin (9,4 miljoner), hem- och konsumentvetaren Christina Fjellström (9,2 miljoner), fysikdidaktikern Cedric Linder (8,4 miljoner), didaktikern David Kronlid (8,1 miljoner), statsvetaren Sven Oskarsson (8,0 miljoner) och didaktikern Malena Lidar (7,6 miljoner). Listan domineras av representanter för de två ämnena som totalt erhållit mest medel, det vill säga didaktik och utbildningssociologi.

Tabell 7. Externa medel till utbildningsvetenskaplig forskning vid Uppsala universitet efter forskare.

Namn	Ämne	Antal	Summa
Liberg, Caroline	Didaktik	3	18 986 000
Börjesson, Mikael	Utbildningssociologi	3	15 159 830
Palme, Mikael	Utbildningssociologi	2	14 807 000
Almqvist, Jonas	Didaktik	2	10 057 088
Wedlin, Linda	Företagsekonomi	1	9 414 000
Fjellström, Christina	Hem- och konsumentkunskap	1	9 200 000
Linder, Cedric	Naturvetenskaplig didaktik	2	8 358 000
Kronlid, David	Didaktik	1	8 145 000
Oskarsson, Sven	Statsvetenskap	1	7 969 000
Lidar, Malena	Didaktik	1	7 585 000
Sjöborg, Anders	Religionsvetenskap	1	7 003 000
Evaldsson, Anna-Carita	Pedagogik	5	6 710 554
Román, Henrik	Pedagogik	1	6 478 000
Rider, Sharon	Filosofi	1	6 428 000
Danielsson, Anna	Naturvetenskaplig didaktik	1	5 611 000
Lidegran, Ida	Utbildningssociologi	1	5 610 000
Hussenius, Anita	Genusvetenskap	1	5 530 000
Eckerdal, Anna	Naturvetenskaplig didaktik	1	5 500 000
Aragao-Lagergren, Aida	Kulturgeografi	1	5 375 000
Furuhagen, Björn	Utbildningshistoria	1	5 340 000
Svedberg, Lars	Pedagogik	1	5 240 000
Lindgren, Karl-Oskar	Statsvetenskap	1	5 151 000
Molin, Lena	Didaktik	1	4 945 600
Svaleryd, Helena	Nationalekonomi	1	4 887 000
Westberg, Johannes	Utbildningssociologi	2	4 682 000
Carlhed, Carina	Utbildningssociologi	2	4 560 803
Ojala, Maria	Didaktik	1	3 916 000
Edquist, Samuel	Utbildningssociologi	1	3 659 000
Prytz, Johan	Didaktik	1	3 620 000
Ekelund, Bo	Utbildningssociologi	1	3 553 333
Lundqvist, Eva	Didaktik	1	3 420 000
Östman, Leif	Didaktik	2	3 281 667
Engwall, Lars	Företagsekonomi	1	2 462 500
Lindahl, Mikael	Nationalekonomi	2	2 233 335
Edling, Marta	Konstvetenskap	1	2 209 000
Åkerlund, Andreas	Historia	1	2 171 000
Larsson, Esbjörn	Utbildningssociologi	1	1 905 000
Fuchs, Christian	Informationsvetenskap	1	1 874 692
Uba, Katrin	Statsvetenskap	1	1 760 000
Ringarp, Johanna	Historia	1	1 716 000
Sjögren, David	Historia	1	1 716 000
Robertson, Stuart	Engelska	1	1 680 000
Broadly, Donald	Utbildningssociologi	1	1 539 661
Andersson, Roger	Kulturgeografi	1	1 089 450
Ludvigsson, David	Historia	1	995 000
Lundahl, Christian	Pedagogik	1	863 000
Folke-Fichtelius, Maria, a	Pedagogik	1	841 000
Svensson, Torsten	Statsvetenskap	1	800 582
Morell, Mats	Genusvetenskap	1	540 000
Näsman, Elisabet	Sociologi	1	500 000

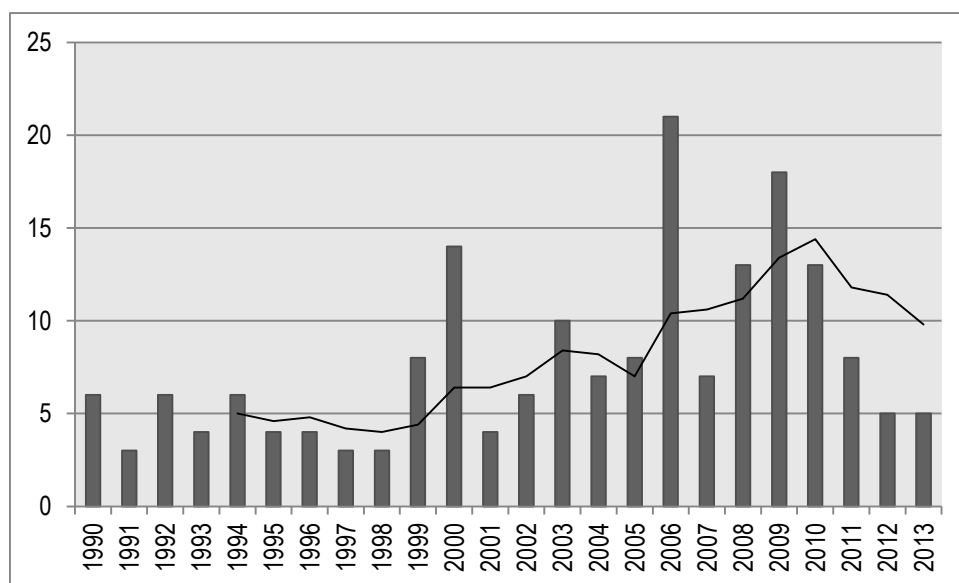
Avhandlingar

Som ett enkelt och över tid någorlunda jämförbart grovt mått på den fakultetsfinansierade forskningen har vi utgått från avhandlingsproduktionen. I början av perioden bedrevs en hel del forskarstudier utan finansiering via fakultetsmedel. Stipendier och egen finansiering var viktiga finansieringskällor. Sedan det 1998 blev lagfäst (högskoleförordningen, kap 7) att endast doktorander med full studiefinansiering får antas, har volymen forskarstudenter minskat och andelen fakultetsfinansierade doktorander ökat. På senare år har dock externa medel i form av exempelvis forskarskolor blivit allt viktigare för forskarutbildningens finansiering. Avhandlingar har identifierats genom sökning i SwePub, en databas för svensk forskningspublicering, och genom analyser av uppgifter i Uppsala universitets egen publikationsdatabas DiVA. Dessutom har tidigare inventeringar⁸ används för att identifiera relevanta avhandlingsarbeten.

Total volym

För perioden 1990–2013 har 186 avhandlingar som kan sägas ha utbildningsvetenskaplig inriktning identifierats. Dessa fördelar sig förhållandevis ojämnt över åren, med bottennoteringar 1991, 1997 och 1998 med 3 avhandlingar respektive år och en toppnotering 2006 med 21 avhandlingar.

Figur 1. Antal avhandlingar med utbildningsvetenskaplig inriktning vid Uppsala universitet, 1990–2013.

Anmärkning: Femårigt genomsnitt indikeras av linjen i figuren.

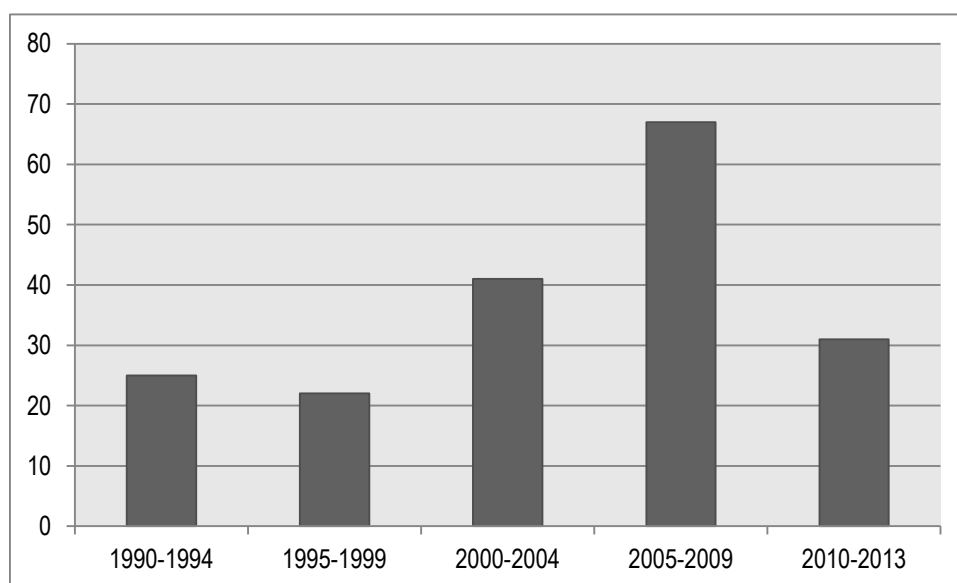
Vi har i figuren lagt in en trendlinje som indikerar ett femårigt genomsnitt. Denna linje illustrerar att volymen legat förhållandevis stabil under 1990-talet med i genomsnitt knappt 5 avhandlingar per år, för att därefter under 2000-talet stiga successivt för att 2010 nå nästan 15 avhandlingar per år. Därefter har genomsnittet sjunkit till under 10 avhandlingar.

⁸ Se not 1 ovan.

Figur 2 nedan visar antalet avhandlingar summerade i fem perioder. Mönstret ovan återkommer i denna figur. Under var och en av de första två femårsperioderna (1990–1994 och 1995–1999) läggs strax över 20 avhandlingar fram. Nästkommande period (2000–2004) har antalet ökat till över 40 för att stiga till nästan 70 under efterföljande period (2005–2009). För den senaste perioden (2010–2013), som dock endast omfattar fyra år, är antalet nere på 31 – alltså betydligt lägre än föregående period.

En förklaring till ökningen av avhandlingsproduktionen under perioden 2000-2009 kan vara att det fanns ett tryck på dem som blivit antagna innan 1998-års reform vad det gäller finansieringerna av forskarstudier, att slutföra sina doktorandstudier.

Figur 2. Antal avhandlingar med utbildningsvetenskaplig inriktning vid Uppsala universitet, 1990–2013, periodiserade.

Fördelning mellan institutioner och fakulteter

I analyserna av avhandlingarnas fördelning på fakulteter och institutioner har vi för att åstadkomma jämförbarhet över tid utgått från den nuvarande fakultets- och institutionsdelningen.⁹ Liksom i fråga om externa medel är fördelningen av avhandlingar över fakulteterna synnerligen ojämn. Fakulteten för utbildningsvetenskaper är i särklass störst, 92 avhandlingar, eller 50 procent. Därefter följer Samhällsvetenskaplig fakultet, 38 avhandlingar, 20 procent, Historisk-filosofisk fakultet, 20 avhandlingar, 11 procent, Språkvetenskaplig fakultet, 17 avhandlingar, 9 procent, samt Teknisk-naturvetenskaplig fakultet, 13 avhandlingar, 7 procent. Fakulteterna för medicin, juridik och teologi har endast någon enstaka avhandling. Fördelningen

⁹ Det innebär att i denna redovisning tre sedan utgången av år 2010 nedlagda institutioner – Pedagogiska institutionen, Institutionen för didaktik och Institutionen för utbildning, kultur och medier – förs till nuvarande Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier, vilken inrättades 1 januari 2011. Vidare förs avhandlingar i pedagogik – ett ämne som fram till 2010 sorterades under Samhällsvetenskaplig fakultet – till nuvarande Fakulteten för utbildningsvetenskaper dit det numer hör. Den nuvarande Fakulteten för utbildningsvetenskaper inom det humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet buntas ihop med sin föregångare Utbildningsvetenskapliga fakulteten som (fram till 2010) existerade utanför universitets vetenskapsområdesindelning.

av avhandlingar är således spegelvänd mot fakulteternas anciennitet. Universitetets äldsta fakulteter har fåtaliga avhandlingar, den yngsta fakulteten i särklass flest.

Tabell 8. Antal avhandlingar med utbildningsvetenskaplig inriktning vid Uppsala universitet efter fakultet.

Fakultet	Antal avhandlingar	Andel avhandlingar
Teologiska fakulteten	4	2,2
Historisk-filosofiska fakulteten	20	10,8
Språkvetenskapliga fakulteten	17	9,1
Samhällsvetenskapliga fakulteten	38	20,4
Fakulteten för utbildningsvetenskaper	92	49,5
Medicinska fakulteten	2	1,1
Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten	13	7,0
Total	186	100,0

Eftersom data sträcker sig över en längre tidsperiod och den totala volymen är förhållandevis stor är en periodisering meningsfull. Ett tydligt resultat är att en breddning av den utbildningsvetenskapliga forskningen vid Uppsala universitet ägde rum från början av 1990-talet fram till perioden 2005–2009. Under 1990-talet var det framför allt inom motsvarigheten till nuvarande Fakulteten för utbildningsvetenskaper som avhandlingar med utbildningsvetenskaplig inriktning lades fram, nämligen 18 av 25 avhandlingar (72 procent) åren 1990–1994 och 19 av 22 (86 procent) åren 1995–1999. Därefter har det totala antalet utbildningsvetenskapligt orienterade avhandlingar varit ungefär detsamma, 20 stycken åren 2000–2004 och 23 åren 2005–2009, medan övriga fakulteter ökat sina andelar. Andelen för motsvarigheten till nuvarande Fakulteten för utbildningsvetenskaper har sjunkit, till 49 procent åren 2000–2004 till 34 procent åren 2005–2009. Den sistnämnda perioden 2005–2009 framstår som unik, hittills. Vid fem av universitetets nio fakulteter läggs det fram utbildningsvetenskapligt orienterade avhandlingar i en mängd som skulle kunna betraktas som en kritisk massa. Förutom 23 avhandlingar inom motsvarigheten till nuv. Fakulteten för utbildningsvetenskaper producerades 13 avhandlingar inom Samhällsvetenskaplig fakultet, 10 inom Språkvetenskaplig fakultet och 9 vardera inom Historisk-filosofiskt fakultet och Teknisk-naturvetenskaplig fakultet.

Läses tabellen åt andra hållet blir det tydligt hur unik perioden 2005–2009 var. Då producerades nära hälften (9 av 20) av de avhandlingar som Historisk-filosofisk fakultet bidrog med under hela perioden 1990-2013, strax över hälften av avhandlingarna vid Språkvetenskaplig fakultet (10 av 17), och en bra bit över hälften av avhandlingarna vid Teknisk-naturvetenskaplig fakultet (9 av 13). Som nämns ovan kan en delförklaring till toppnoteringen under denna period vara att många doktorander som antogs innan 1998 års finansieringsreform stöttades i att färdigställa avhandlingsprojekten.

Under den senaste perioden 2010-2013 minskar den totala produktionen och i någon mån även bredden. Fakulteten för utbildningsvetenskaper ökar sin andel från 34 till 39 procent och flera andra fakulteter tappar andelar. Ett undantag är Samhällsvetenskaplig fakultet vars andel växer från 19 till 29 procent.

Tabell 9. Avhandlingar med utbildningsvetenskaplig inriktning vid Uppsala universitet efter fakultet och period. Antal och andelar.

	1990- 1994	1995- 1999	2000- 2004	2005- 2009	2010- 2013	Total
Teologiska fakulteten	1	1		2		4
Historisk-filosofiska fakulteten	2		6	9	3	20
Språkvetenskapliga fakulteten			4	10	3	17
Samhällsvetenskapliga fakulteten	4	2	10	13	9	38
Fakulteten för utbildningsvetenskaper	18	19	20	23	12	92
Medicinska fakulteten				1	1	2
Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten			1	9	3	13
Total	25	22	41	67	31	186
Teologiska fakulteten	4,0	4,5	0,0	3,0	0,0	2,2
Historisk-filosofiska fakulteten	8,0	0,0	14,6	13,4	9,7	10,8
Språkvetenskapliga fakulteten	0,0	0,0	9,8	14,9	9,7	9,1
Samhällsvetenskapliga fakulteten	16,0	9,1	24,4	19,4	29,0	20,4
Fakulteten för utbildningsvetenskaper	72,0	86,4	48,8	34,3	38,7	49,5
Medicinska fakulteten	0,0	0,0	0,0	1,5	3,2	1,1
Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten	0,0	0,0	2,4	13,4	9,7	7,0
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabellen härintill visar fördelningen på institutioner. Sammantaget 186 utbildningsvetenskapligt orienterade avhandlingar lades under perioden 1990-2013 fram vid 27 institutioner (som sagt tillämpar vi för jämförbarhetens skull den nu gällande institutionsindelningen). Fördelningen är synnerligen skev. Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier (och dess föregångare) svarade för 92 avhandlingar, motsvarande 50 procent. Det är sedan ett långt steg till Institutionen för nordiska språk och Nationalekonomiska institutionen som vardera bidragit med 11 avhandlingar. Därefter följer Institutionen för psykologi och Historiska institutionen med 8 avhandlingar vardera. Bland resterande 22 institutioner finns ingen med mer än 5 avhandlingar. 8 institutioner har bidragit med en enda avhandling.

Tabell 10. Avhandlingar med utbildningsvetenskaplig inriktning vid Uppsala universitet efter institution. Antal och andelar.

Institution	Antal	Andel
Fakulteten för utbildningsvetenskaper	92	49,5
Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier	92	49,5
Historisk-filosofiska fakulteten	20	10,8
Historiska institutionen	8	4,3
Institutionen för ABM	1	0,5
Institutionen för idé- och lärdomshistoria	5	2,7
Institutionen för kulturanthropologi och etnologi	2	1,1
Konstvetenskapliga institutionen	1	0,5
Litteraturvetenskapliga institutionen	3	1,6
Medicinska fakulteten	2	1,1
Institutionen för kvinnors och barns hälsa	1	0,5
Institutionen för neurovetenskap	1	0,5
Samhällsvetenskapliga fakulteten	38	20,4
Företagsekonomiska institutionen	3	1,6
Institutionen för hushållsvetenskap	1	0,5
Institutionen för informatik och media	1	0,5
Institutionen för informationsvetenskap	1	0,5
Institutionen för kostvetenskap	2	1,1
Institutionen för psykologi	8	4,3
Kulturgeografiska institutionen	4	2,2
Nationalekonomiska institutionen	11	5,9
Sociologiska institutionen	4	2,2
Statsvetenskapliga institutionen	3	1,6
Språkvetenskapliga fakulteten	17	9,1
Engelska institutionen	2	1,1
Institutionen för lingvistik och filologi	3	1,6
Institutionen för moderna språk	1	0,5
Institutionen för nordiska språk	11	5,9
Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten	13	7,0
Institutionen för fysik och materialvetenskap	5	2,7
Institutionen för informationsteknologi	5	2,7
Matematiska institutionen	3	1,6
Teologiska fakulteten	4	2,2
Teologiska institutionen	4	2,2
Total	186	100,0

Fördelning mellan forskarutbildningsämnen

Även vad gäller ämnen har vi för att åstadkomma jämförbarhet över tid låtit kategoriseringen utgå från dagens indelning. År 2006 inrättades två nya forskarutbildningsämnen vid Uppsala universitet med direkt bäring på den utbildningsvetenskapliga forskningen: didaktik och utbildningssociologi. Innan dess kan pedagogikämnet sägas ha härbärgerat dessa ämnen tills de nått en kritisk massa. För att i viss mån göra rättvisa åt denna förhistoria har avhandlingar som skrivits inom pedagogikämnet av företrädare för de två nya forskarutbildningsämnena kategoriserats enligt dessa senare.

Fördelningen över ämnen ger i jämförelse med institutionstillhörighet en något precisare bild av den utbildningsvetenskapliga forskningens inriktning eftersom avhandlingar från den kvantitativt dominerande Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier (och dess föregångare) då kan sorteras upp på de tre forskarutbildningsämnena didaktik, pedagogik och utbildningssociologi.

Pedagogik är det ämne som 1990-2013 bidragit med flest utbildningsvetenskapligt orienterade avhandlingar vid Uppsala universitet, 66 stycken vilket utgör 36 procent av det totala antalet. Näst störst är ämnet didaktik med 21 avhandlingar, 11 procent. Därefter följer nationalekonomi och nordiska språk med vardera 11 avhandlingar och historia och psykologi med vardera 8 avhandlingar. Inom var och en av de tre fakulteter som näst efter Fakulteten för utbildningsvetenskaper bidragit mest finns minst ett ämne med en noterbar volym: inom Historisk-filosofisk fakultet finns historieämnet och idé-och lärdomshistoria, inom Samhällsvetenskaplig fakultet finns nationalekonomi och psykologi, och inom Språkvetenskaplig fakultet finns nordiska språk. Här råder visst samband med ämnernas storlek. Inom det humanistisk-samhällsvetenskapliga området (Fakulteten för utbildningsvetenskaper borträknad) tenderar fler utbildningsvetenskapligt orienterade avhandlingar att komma från ämnen med jämförelsevis stor samlad avhandlingsproduktion. Det gäller för historia, nationalekonomi, psykologi och nordiska språk. Därmed inte sagt att alla stora ämnen bidrar nämnvärt. Om korrelationen vore stark mellan totalvolym och antal avhandlingar med utbildningsvetenskaplig orientering hade vi kunnat förvänta oss fler än de tre avhandlingarna vardera av det senare slaget inom företagsekonomi, statsvetenskap och litteraturvetenskap.

Tabell 11. Avhandlingar med utbildningsvetenskaplig inriktning vid Uppsala universitet efter fakultet och ämne. Antal och andelar.

	Antal	Andel
Fakulteten för utbildningsvetenskaper	92	49,5
Didaktik	21	11,3
Pedagogik	66	35,5
Utbildningssociologi	5	2,7
Historisk-filosofiska fakulteten	20	10,8
Biblioteks- och informationsvetenskap	1	0,5
Etnologi	1	0,5
Historia	8	4,3
Idé- o lärdoms historia	5	2,7
Kulturanthropologi	1	0,5
Litteraturvetenskap	3	1,6
Textilvetenskap	1	0,5
Medicinska fakulteten	2	1,1
Barn- och ungdomspsykiatri	1	0,5
Medicin	1	0,5
Samhällsvetenskapliga fakulteten	38	20,4
Dator teknik	1	0,5
Företagsekonomi	3	1,6
Hushållsvetenskap	1	0,5
Informationsvetenskap	1	0,5
Kostvetenskap	2	1,1
Kulturgeografi	4	2,2
Nationalekonomi	11	5,9
Psykologi	8	4,3
Sociologi	4	2,2
Statsvetenskap	3	1,6
Språkvetenskapliga fakulteten	17	9,1
Engelska	2	1,1
Lingvistik	3	1,6
Nordiska språk	11	5,9
Tyska	1	0,5
Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten	13	7,0
Datavetenskap med inriktning mot datavetenskapens didaktik	3	1,6
Dator teknik	2	1,1
Fysik	4	2,2
Fysikdidaktik	1	0,5
Matematik	3	1,6
Teologiska fakulteten	4	2,2
Teologi	4	2,2
Total	186	100,0

För att ytterligare illustrera förändringarna över tid har vi skapat färre kategorier bland forskarutbildningsämnena genom att aggregera de i sammanhanget mindre framträdande. Dessutom har vi särskilt två tidsperioder, 1990–2004 och 2005–2013, vilka inrymmer någorlunda lika många framlagda utbildningsvetenskapligt orienterade avhandling (88 respektive 98).

Inte förvånande hade pedagogikämnet en dominerande ställning under den första perioden, 1990–2004, medan andra ämnen inom Fakulteten för utbildningsvetenskaper gör sig gällande

under 2005–2013. Dock är pedagogiken alltså störst. Beträffande övriga ämnen kan noteras att psykologins bidrag minskat under den senare perioden medan nationalekonomi, språk och teknik fått större betydelse. Inom humaniora är skillnaden mellan perioderna obetydlig.

Tabell 12. Avhandlingar med utbildningsvetenskaplig inriktning vid Uppsala universitet efter fakultet och ämne. Antal och andelar.

	1990- 2004 Antal	2005- 2013 Antal	Totalt Antal	1990- 2004 Andel	2005- 2013 Andel	Totalt Andel
Fakulteten för utbildningsvetenskaper	57	35	92	64,8	35,7	49,5
Didaktik	8	13	21	9,1	13,3	11,3
Pedagogik	48	18	66	54,5	18,4	35,5
Utbildningssociologi	1	4	5	1,1	4,1	2,7
Historisk-filosofiska fakulteten	8	12	20	9,1	12,2	10,8
Historia	4	4	8	4,5	4,1	4,3
Idé- o lärdomshistoria	1	4	5	1,1	4,1	2,7
Övr. humaniora	3	4	7	3,4	4,1	3,8
Medicinska fakulteten	0	2	2	0,0	2,0	1,1
Medicin	0	2	2	0,0	2,0	1,1
Samhällsvetenskapliga fakulteten	16	22	38	18,2	22,4	20,4
Nationalekonomi	3	8	11	3,4	8,2	5,9
Psykologi	5	3	8	5,7	3,1	4,3
Övr. samhällsvetenskap	8	11	19	9,1	11,2	10,2
Språkvetenskapliga fakulteten	4	13	17	4,5	13,3	9,1
Språk	4	13	17	4,5	13,3	9,1
Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten	1	12	13	1,1	12,2	7,0
Tekniska ämnen	1	12	13	1,1	12,2	7,0
Teologiska fakulteten	2	2	4	2,3	2,0	2,2
Teologi	2	2	4	2,3	2,0	2,2
Total	88	98	186	100,0	100,0	100,0

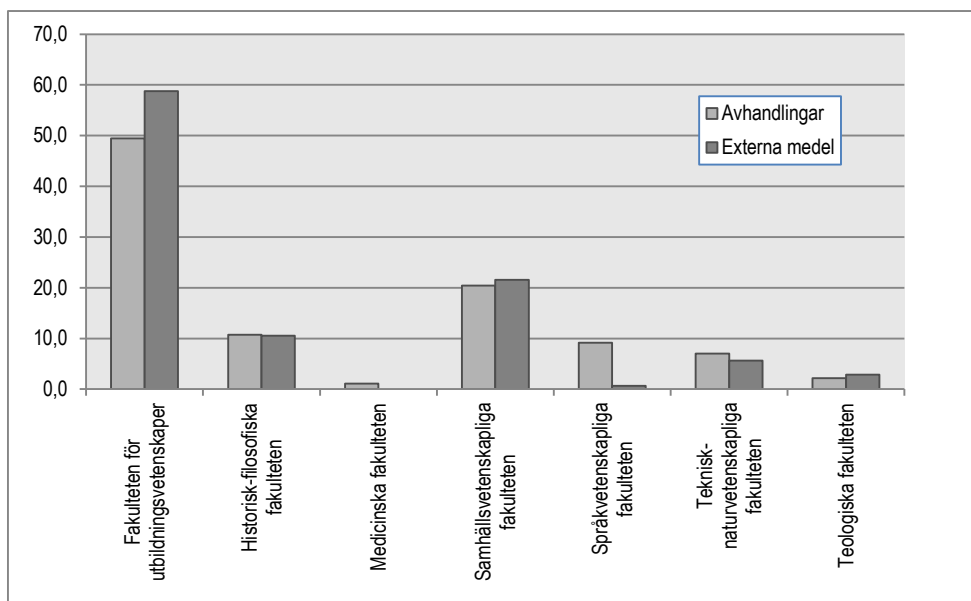
Relationen mellan fakultetsfinansierad och externfinansierad forskning

Med fakultetsfinansierad forskning avses sådan som bekostas ur statsanslaget till lärosätet. Den inkluderar utöver studiestöd till doktoranderna bland annat lärares forskning i tjänsten men i denna inventering har vi som nämnts använt avhandlingsproduktionen som ett grovt mått på fakultetsfinansierad forskning.¹⁰ Medlen till den externfinansierade vetenskapliga forskningen, även kallad bidragsforskning, kommer inom det utbildningsvetenskapliga området framför allt från Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté.

I figurerna 3 och 4 nedan jämförs fakulteter respektive forskarutbildningsämne med avseende på balansen mellan å ena sidan fakultetsfinansierad och å andra sidan externfinansierad forskning med utbildningsvetenskaplig orientering. För varje fakultet och varje forskarutbildningsämne har vi beräknat dess andel av den totala mängden utbildningsvetenskapligt orienterade avhandlingar vid Uppsala universitet 1990-2013 samt dess andel av totalsumman externa bidrag till pågående (2013) utbildningsvetenskaplig forskning vid universitetet. Vad gäller såväl avhandlingar som forskningsbidrag har beräkningen skett som angivits ovan. Det sammanlagda antalet avhandlingar är således 186 och bidragen till pågående forskning uppgår till 247 miljoner kronor. Att måtten är grova är inget stort bekymmer eftersom vi är ute efter relationer som vi förväntar oss skulle visa sig vara ungefärligen desamma även om vi hade tillgång till andra måttstockar.

Av jämförelsen mellan fakulteter (figur 3) framgår att det vid Fakulteten för utbildningsvetenskaper finns en övervikt av externfinansierade utbildningsvetenskaplig forskning. Det omvända förhållandet, således en övervikt för den fakultetsfinansierade forskningen, råder vid Språkvetenskapliga fakulteten. Inom övriga fakulteter är balansen förhållandevis jämn.

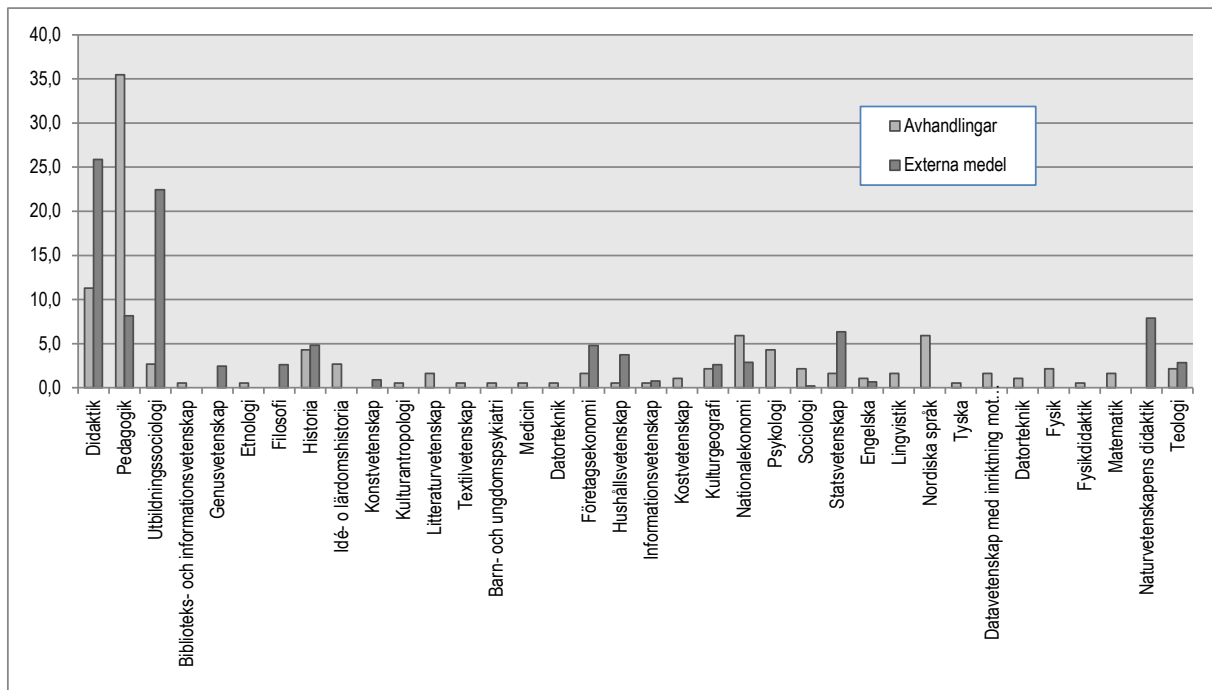
Figur 3. Andel avhandlingar med utbildningsvetenskaplig inriktning vid Uppsala universitet 1990–2013, och andel av total summa forskningsmedel, per fakultet.

¹⁰ Vi är medvetna om att doktorander kan vara externfinansierade vilket det exempelvis finns flera exempel på inom ämnet didaktik.

Jämförelsen mellan forskarutbildningsämnen (figur 4) visar att de tre kvantitativt mest framträdande ämnena inom utbildningsvetenskapen vid universitetet har helt olika profiler i fråga om balansen mellan fakultetsfinansierad och externfinansierad forskning. Pedagogikämnet uppvisar en tydlig dominans av fakultetsfinansierad forskning med en i förhållande därtill blygsam andel externfinansierad dylik. Inom didaktiken är förhållandet det motsatta, där dominerar den externfinansierade forskningen. Så även, och i ännu mycket högre grad, inom utbildningssociologin. En förklaring till detta utfall är att ämnena didaktik och utbildningssociologi endast funnits som forskarutbildningsämnen sedan 2006 medan pedagogik funnits sedan lång tid tillbaka och därmed har det producerats betydligt fler avhandlingar inom detta ämne under perioden.

Figur 4. Andel avhandlingar med utbildningsvetenskaplig inriktning vid Uppsala universitet 1990–2013, och andel av total summa forskningsmedel, per forskningsämne.

Jämförelse med tidigare kartläggningar, konklusion

Ett huvudresultat från inventeringen år 2009 av utbildningsvetenskaplig forskning vid Uppsala universitetet var att minst hälften (hälften om man räknar kronor och ören, två tredjedelar om man räknar antal projekt eller antal avhandlingar) därav genomförs vid andra institutioner än dem som i dag tillhör Fakulteten för utbildningsvetenskaper (under vilken forskningsämnena didaktik, pedagogik och utbildningssociologi sorterar, samt bl.a. verksamheter i anslutning till lärarutbildningarna).¹¹ En senare inventering på nationell nivå visade att Uppsala universitet härvidlag, det vill säga vad gäller utbildningsvetenskapens fördelning på ämnen och institutioner, skiljde sig från flertalet lärosäten – i synnerhet de mindre högskolor men även några av universiteteten såsom Göteborgs – där utbildningsvetenskap i högre grad varit en angelägenhet för ämnen som pedagogik, didaktik och systerämnena eller för lärarutbildningsinstitutioner.¹²

2009 års inventering visade också att Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté inte var den enda forskningsfinansiären av betydelse för utbildningsvetenskapen vid Uppsala universitet. Ungefär lika mycket externa bidrag flöt sammantaget in från Vetenskapsrådets råd för humaniora och samhällsvetenskap, Riksbankens jubileumsfond (RJ) och Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS).¹³

När vi jämför föreliggande kartläggning med de föregående kan vi konstatera tendenser till att Uppsala universitet i ett par avseenden fjärrar sig från denna så att säga mångvetenskapliga särart.

På senare tid har den utbildningsvetenskapliga kommittén kommit att inta en mer dominant position som finansiär för utbildningsvetenskaplig forskning vid Uppsala universitet jämfört med tidigare. Denna förändring kan delvis vara skenbar, en följd av att metoderna som använts i föreliggande inventering hindrat oss från att upptäcka mer så att säga osannolika projekt, det vill säga projekt vid institutioner med föga utbildningsvetenskaplig forskning där forskarna vänder sig till andra finansiärer.

För det andra framgår av inventeringen att institutionen inom nuvarande Fakulteten för utbildningsvetenskaper dominerar mer än motsvarande tidigare institutioner. Fakulteten drar till sig i särklass flest utbildningsvetenskapliga forskningsprojekt och merparten av medlen. Så var fallet även tidigare men skillnaden gentemot övriga fakulteter är än mer markant i dag. En delförklaring kan vara att i synnerhet ett antal ämnesdidaktiker och utbildningshistoriker med förmåga att konkurrera om forskningsbidragen rekryterats till Fakulteten för utbildningsvetenskaper, och möjligen motsvarande avtappning vid andra fakulteter.

För det tredje har inventeringen visat att den utbildningsvetenskapliga forskningen vid Uppsala universitet fortfarande nästan uteslutande vilar på nationell finansiering. De internationella projekten är fåtaliga.

Uppfattningarna skiftar säkerligen om huruvida denna utveckling är på gott eller på ont. I redovisningen av inventeringen har vi avstått från värdeomdömen men så här i slutet må det tillåtas oss att vädra en smula oro över att den mångdisciplinära ”Uppsalamodellen” som tjänat

¹¹ Lidegran & Broady (2009), s. 5 ff., 21–23.

¹² Broady, Börjesson, Dalberg, Krih & Lidegran (2011), s. 31-34.

¹³ Lidegran & Broady (2009), s. 11 f.

som inspiration för förnyelsearbete vid somliga andra lärosäten tycks tappa mark på hemmaplan.¹⁴

---

¹⁴ Broady et al. (2003).

Referenser

- Broady, Donald & Mikael Börjesson (2011): *Sammanfattning av en inventering av svensk utbildningsvetenskaplig forskning*, pm 2011-03-17.
- Broady, Donald et. al. (2003): *Uppsalamodellen – förslag till åtgärder för att främja forskning och forskarutbildning av utbildningsvetenskaplig relevans*. Redovisning från en arbetsgrupp tillsatt av Utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden, 28 maj 2003.
- Broady, Donald, Mikael Börjesson, Tobias Dalberg, Josefine Krih & Ida Lidegran (2011): *Inventering av svensk utbildningsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådets rapportserie 2:2011.
- Börjesson, Mikael, Donald Broady, Tobias Dalberg & Josefine Krih (2012): *Utbildningsvetenskapens förankring i discipliner. Kompletterande inventering av forskningen finansierad av Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté 2005-2011*. Rapport till VR UVK, 17 aug 2012.
- Lidegran, Ida & Donald Broady (2003): *Forskning och forskarutbildning av utbildningsvetenskaplig relevans vid Uppsala universitet. Inventering våren 2003 på uppdrag av Utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden*. Planering och Uppföljning, Rapport 2003:2, Utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden, Uppsala universitet.
- Lidegran, Ida & Donald Broady (2009): *Forskning och forskarutbildning av utbildningsvetenskaplig relevans vid Uppsala universitet. Inventering 2009*, Rapport 11 oktober 2009. Reviderad 14 maj 2010.

Dessa och liknande dokument är tillgängliga från <http://www.skeptron.uu.se/broady/uv/>

Appendix

Tabell. Externfinansierade projekt.

EDU	Utbvet	VR-U	Almqvist, Jonas	Didaktik	8957000	SEK	Almqvist- VR Lärande
EDU	Utbvet	VR-U	Almqvist, Jonas	Didaktik	1100088	SEK	Almqvist - Örebro Tv-spel
IBF	Samfak	VR-U	Andersson, Roger	Kulturgeografi	1089450	SEK	Den svenska skolans nya geografi: rörlighet, attityder och resultat
Kulturgeografiska inst.	Samfak	VR-U	Aragao-Lagergren, A	Kulturgeografi	5375000	SEK	Forskarskola i geografi
EDU	Utbvet	VR-U	Broady, Donald	Utbildningssociologi	1539661	SEK	Broady - VR Forskarskolan-08
EDU	Utbvet	NordForsk	Börjesson, Mikael	Utbildningssociologi	1066710	NOK	Börjesson - NordForsk Nätverk
EDU	Utbvet	NordForsk	Börjesson, Mikael	Utbildningssociologi	8113120	NOK	Börjesson-NordForsk Programme
EDU	Utbvet	VR-U	Börjesson, Mikael	Utbildningssociologi	5980000	SEK	Börjesson-VR INA
EDU	Utbvet	VR-U	Carlhed, Carina	Utbildningssociologi	3512000	SEK	Carlhed - VR Foass
EDU	Utbvet	VR-HS	Carlhed, Carina	Utbildningssociologi	1048803	SEK	Carlhed-LUND Profession
EDU	Utbvet	VR-U	Danielsson, Anna	Naturvet. didaktik	5611000	SEK	Danielsson - VR Kunskapens makt
Inst. f. informationstekn.	TekNat	VR-U	Eckerdal, Anna	Naturvet. didaktik	5500000	SEK	Teori och praktik i laborativt lärande - ett komplext samspel
Historiska institutionen	Histfil	RJ	Edling, Marta	Konstvetenskap	2209000	SEK	Konst, karriär och kön. En studie av manliga och kvinnliga konstnärers meriteringsvägar.
EDU	Utbvet	VR-U	Edquist, Samuel	Utbildningssociologi	3659000	SEK	Edquist-VR Demokratisk fostran
EDU	Utbvet	VR-U	Ekelund, Bo	Utbildningssociologi	3553333	SEK	Ekelund - VR 3S
Företagsekonomiska inst.	Samfak	VR	Engwall, Lars	Företagsekonomi	2462500	SEK	Structuring Higher Education and Scientific Innovation
EDU	Utbvet	VR-U	Evaldsson, A.-C.	Pedagogik	997000	SEK	Fristående skolor
EDU	Utbvet	VR-U	Evaldsson, A.-C.	Pedagogik	1977696	SEK	LIMCUL
EDU	Utbvet	VR-U	Evaldsson, A.-C.	Pedagogik	1232598	SEK	Forskarskolan - Förskolan
EDU	Utbvet	Wallenberg	Evaldsson, A.-C.	Pedagogik	1700000	SEK	Lint 2
EDU	Utbvet	VR-U	Evaldsson, A.-C.	Pedagogik	803260	SEK	ACE - GU En skola för avvikare (VR)
Inst. för kostvetenskap	Samfak	VR-U	Fjellström, Christina	Hem- o konsumtunkunskap	9200000	SEK	NFHK, Nationella Forskarskolan i Hem- och Konsumentkunskap
EDU	Utbvet	VR-U	Folke-Fichtelius, Maria	Pedagogik	841000	SEK	Fichtelius - KAU Lärarprofession
Inst. f. informatik o media	Samfak	EU	Fuchs, Christian	Informationsvet.	1874692	EUR	Public perception of security and privacy: Assessing knowledge, collecting evidence, translating research into action
Historiska institutionen	Histfil	VR-U	Furuhagen, Björn	Historia	5340000	SEK	Kampen om lärutbildningen. Aktörer och paradig i Sverige och Finland 1946-2011
Centrum för genusvetenskap	Histfil	VR-U	Hussenius, Anita	Genusvetenskap	5530000	SEK	Allt utmana blivande No-lärare: Ämnesinnehåll och genusmedvetenhet i samspel för en mer inkluderande naturvetenskap
EDU	Utbvet	VR-U	Kronlid, David	Didaktik	8145000	SEK	Undervisning och lärande av praktisk kunskap
EDU	Utbvet	RJ	Larsson, Esbjörn	Utbildningssociologi	1905000	SEK	Larsson - RJ Växelundervisning
EDU	Utbvet	VR-U	Liberg, Caroline	Didaktik	10800000	SEK	Liberg - VR Ämnesspråk
EDU	Utbvet	VR-U	Liberg, Caroline	Didaktik	1215000	SEK	Liberg - VR Nätverk i svenska
EDU	Utbvet	VR-U	Liberg, Caroline	Didaktik	6971000	SEK	Liberg - VR Textskapande
EDU	Utbvet	VR-U	Lidar, Malena	Didaktik	7585000	SEK	Lidar - VR Nona mellanåren
EDU	Utbvet	VR-U	Lidegran, Ida	Utbildningssociologi	5610000	SEK	Lidegran-VR Hällbar utv.
Nationalekonomiska inst.	Samfak	VR-HS	Lindahl, Mikael	Nationalekonomi	900000	SEK	Konsekvenser för skolproduktivitet och segering av val och konkurrens mellan kommunala och friskolor.
Nationalekonomiska inst.	Samfak	VR-HS	Lindahl, Mikael	Nationalekonomi	1333335	SEK	Intergenerational associations in education, income and health: an investigation of underlying mechanisms
Inst. för fysik o astronomi	TekNat	VR-U	Linder, Cedric	Naturvet. didaktik	4070000	SEK	Representationer och kunskapskonstruktion: Ämnesdiskurs som ett nyskapande perspektiv för att förstå naturvetenskaplig undervisning och lärande
Inst. för fysik o astronomi	TekNat	VR-U	Linder, Cedric	Naturvet. didaktik	4288000	SEK	Relationen mellan semiotiska redskap och ämneskompetens i naturvetenskap
Statsvetenskapliga inst.	Samfak	VR-HS	Lindgren, Karl-Oskar	Statsvetenskap	5151000	SEK	Leder utbildning till politiskt deltagande? Ett nytt angreppssätt på en klassisk fråga
Historiska institutionen	Histfil	VR-U	Ludvigsson, David	Historia	995000	SEK	Debatten om allmän folkskola, ca 1830-1848
EDU	Utbvet	VR-U	Lundahl, Christian	Pedagogik	863000	SEK	Lundahl - VR Foass
EDU	Utbvet	VR-U	Lundqvist, Eva	Didaktik	3420000	SEK	Lundqvist-VR Nationella prov
EDU	Utbvet	VR-U	Molin, Lena	Didaktik	4945600	SEK	Molin - VR Miljömoral
Ekonomisk-historiska inst.	Samfak	VR-G	Morell, Mats	Genusvetenskap	540000	SEK	Tvårkulturella perspektiv på kön och ledarskap vid universiteten
Sociologiska institutionen	Samfak	FAS	Näsman, Elisabet	Sociologi	500000	SEK	Familjerättsliga processer och beslut i ett skolperspektiv-med utsatta barn i fokus-ett pilotprojekt
EDU	Utbvet	FORMAS	Ojala, Maria	Didaktik	3916000	SEK	Ojala - FORMAS Kommunikation
Statsvetenskapliga inst.	Samfak	VR-U	Oskarsson, Sven	Statsvetenskap	7969000	SEK	Skolad i demokrati? Två skolreformers effekter på politisk jämlikhet.
EDU	Utbvet	VR-U	Palme, Mikael	Utbildningssociologi	5840000	SEK	Palme - VR Gymnasieskolan
EDU	Utbvet	VR-U	Palme, Mikael	Utbildningssociologi	8967000	SEK	Familjerna i det nya utbildningslandskapet. Vägval, tillgångar och strategier 1985-2016
EDU	Utbvet	VR-U	Prytz, Johan	Didaktik	3620000	SEK	Prytz - VR Skolmatematik
Filosofiska institutionen	Histfil	VR-U	Rider, Sharon	Filosofi	6428000	SEK	Vad ska en svensk kunna?
Historiska institutionen	Histfil	VR-U	Ringarp, Johanna	Historia	1716000	SEK	Kunskapsmätningens dilemma. Internationella kunskapsmätningars påverkan på utbildningspolitiska reformer i Sverige och Tyskland 2000-2011
Engelska institutionen	Språkfak	VR-HS	Robertson, Stuart	Engelska	1680000	SEK	Organiserat vetande: vetenskap, professioner och kunskap i Encyclopaedia Britannicas nionde upplaga.
EDU	Utbvet	VR-U	Román, Henrik	Pedagogik	6478000	SEK	Vem har styrt skolan? Kommunen, skolan och staten under 60 år av svenska skolreformer i en föränderlig värld
Teologiska institutionen	Teologi	VR-U	Sjöberg, Anders	Religionsvetenskap	7003000	SEK	Religionsundervisning i senmoderna Sverige: lärarprofessionalitet på gränsen mellan offentligt och privat
Historiska institutionen	Histfil	VR-U	Sjögren, David	Historia	1716000	SEK	Problemläraren:norbrytande lärargärningar i det lokala samhället 1870-1940
Nationalekonomiska inst.	Samfak	VR-HS	Svaleryd, Helena	Nationalekonomi	4887000	SEK	Allt växa i välfärdsstaten: Ohälsa och ojämlikhet bland barn och unga i Sverige
Rektorsutb	Utbvet	VR-U	Svedberg, Lars	Pedagogik	5240000	SEK	Svedberg - VR Skolchefer
Statsvetenskapliga inst.	Samfak	VR-U	Svensson, Torsten	Statsvetenskap	800582	SEK	Vem bryr sig och vem kan man lita på? Skolans betydelse för ungdomars sociala tillit
Statsvetenskapliga inst.	Samfak	RJ	Uba, Katrin	Statsvetenskap	1760000	SEK	Rädda vår skola! vilket inflytande har protester mot skolnedläggningar på Sveriges kommunalpolitik?
Företagsekonomiska inst.	Samfak	VR-U	Wedlin, Linda	Företagsekonomi	9414000	SEK	Organiserad frihet: Styrning och reform i svenska universitet
EDU	Utbvet	VR-U	Westberg, Johannes	Utbildningssociologi	3512000	SEK	Westberg - VR Foass
EDU	Utbvet	VR-U	Westberg, Johannes	Utbildningssociologi	1170000	SEK	Westberg - VR Folkskolan
Historiska institutionen	Histfil	VR-U	Åkerlund, Andreas	Historia	2171000	SEK	Utrikespolitik och internationalisering av svensk högre utbildning
EDU	Utbvet	VR-U	Östman, Leif	Didaktik	2460000	SEK	Östman - VR Argumentation
EDU	Utbvet	VR-U	Östman, Leif	Didaktik	821667	SEK	VR Literacy Practices